សមិទ្ធផលសំខាន់ៗរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សម្រាប់សន្តិសុខស្បៀង និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ចីរភាព ការអភិវឌ្ឍន៍

ដោយបណ្ឌិត អ៊ុក រ៉ាប៊ុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣

១. សភាពការណ៍រួម

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទបានសម្រេចនូវសមិទ្ធផលសំខាន់ៗជាច្រើនក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ដើម្បីកំណើនការងារ ប្រសិទ្ធភាពនិងសមធម៌ លើការលើកកម្ពស់ផលិតភាព ពិពិធភាវូបនីយកម្មកសិកម្ម និងពាណិជ្ជូបនីយកម្មកសិកម្ម ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងនិងអភិរក្សធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព ដើម្បីធានាចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច សន្តិសុខស្បៀង ពន្លឿនការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងរក្សាបាននូវនិរន្តរភាពបរិស្ថាន រួមមាន ផ្នែកដំណាំកសិកម្ម ផលិតកម្មនិងបសុព្យាបាល ដំណាំកៅស៊ូ ជលផលនិងវារីវប្បកម្ម និងព្រៃឈើ។ ទន្ទឹមនឹងនេះវិស័យកសិកម្ម មានសក្តានុពល កាលានុវត្តភាព និងមានឧត្តមភាពប្រៀបធៀបសម្រាប់ទីផ្សារកសិផល និងជាវត្ថុធាតុដើមនៅក្នុងតំបន់ និងនៅលើសាកលលោកដូចជា ផលិតផលស្រូវអង្ករ និងកសិផលនានាមានដំឡូងមី ពោត សណ្តែកបាយ សណ្តែកសៀង ផលិតផលជ័រកៅស៊ូធម្មជាតិ ផលិតផលសត្វ និងផលិតផលត្រីជាដើម។ ស្ថិតក្នុងបរិបទតម្រូវការស្បៀងអាហារ កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ និងកំណើនប្រជាជននៅលើសាកលលោក វិស័យកសិកម្មនៅតែដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងសេដ្ឋកិច្ច-សង្គម ដែលបានផ្តល់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ អ្នកជួបបញ្ហាអសន្តិសុខស្បៀងអាហារ ដោយវិស័យកសិកម្មផ្តល់នូវស្បៀងអាហារ វត្ថុធាតុសរសៃ និងថាមពល (Fibre and Energy) ចំណីសត្វ ចំណីអាហារដែលមានប្រភពមកពីសត្វមានដូចជាផលិតផលសាច់ ស៊ុត ទឹកដោះ ត្រី និងវារីវប្បកម្ម ក៏ដូចជាប្រេងឆា។ល។

ឯកឧត្តមបណ្ឌិត អ៊ុក រ៉ាប៊ុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ចុះពិនិត្យស្ថានភាពប៉ះពាល់ដោយទឹកជំនន់នៅខេត្តកណ្តាល

ក្រាហ្វិកទី១. ការលូតលាស់វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០០៨-២០១២

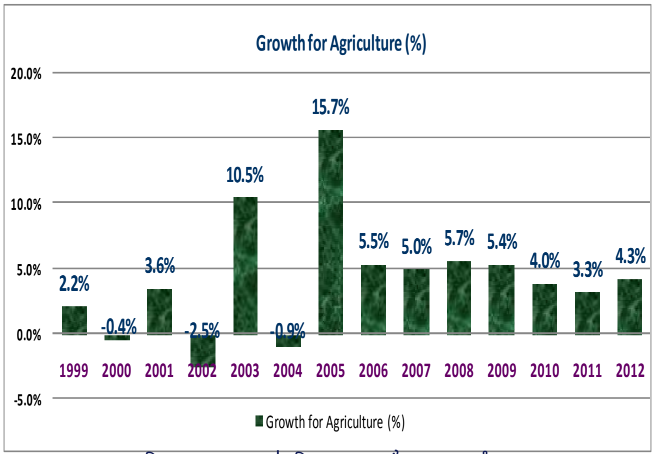

ប្រភព:ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

នាបច្ចុប្បន្នទោះបីវិស័យកសិកម្មប្រឈមមុខជាមួយតម្រូវការស្បៀងអាហារកើនឡើង តាមកំណើនប្រជាជនយ៉ាងរហ័ស ការរងសម្ពាធលើធនធានធម្មជាតិ បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ និងការប្រកួតប្រជែងទីផ្សារផលិតផលកសិកម្ម។ល។ ក៏វិស័យកសិកម្មកម្ពុជាធានាបានកំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំប្រមាណពី ៤% ទៅ ៥% នៅចន្លោះឆ្នាំ២០០៨-២០១២ និង កំណើនជាមធ្យមប្រមាណ ៤,៣% ក្នុងឆ្នាំ២០១២ ព្រមទាំងបានចូលរួមចំណែកក្នុងផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក (GDP) ប្រមាណ ២៧,៥% ដែលក្នុងនោះមានការចូលរួមពីអនុវិស័យដំណាំកសិកម្មមានប្រមាណ៥៤,៨% ជលផល ២៥,៤% ផលិតកម្មសត្វ ១៤,១ % និងព្រៃឈើ ៥,៧% (MAFF, April 2013)។ ក្នុងឆ្នាំ២០១២ កន្លងទៅនេះផលិតផលស្រូវសរុបចំនួនប្រមាណ៩,២៩លានតោន និងមានសល់ស្បៀងអាហារក្រៅពីហូបចុកគិតជាស្រូវប្រមាណ ៤,៧៣ លានតោន និងគិតជាអង្ករសល់ប្រមាណជាង ៣ លានតោនសម្រាប់នាំចេញ។

២. ការបង្កើនផលិតភាព និងពិពិធភាវូបនីយកម្មកសិកម្ម

វិស័យកសិកម្មមានសក្តានុពល និងកាលានុវត្តភាព ដែលមានវិសាលភាពផ្ទៃដីសម្រាប់ដំណាំកសិកម្មមានប្រមាណជាង ៥,៥លានហិកតា ក្នុងនោះមាន ដំណាំស្រូវចំនួនជាង ៣លានហិកតា ដំណាំរួមផ្សំនិងដំណាំឧស្សាហកម្មប្រមាណជាង ១លានហិកតា

ដំណាំឈើហូបផ្លែមានប្រមាណ ២០០ពាន់ហិកតា ដំណាំកៅស៊ូមានជាង២៨០ពាន់ហិកតា និងដីសម្រាប់ដំណាំកសិ-ឧស្សាហកម្មនានាតាមរយៈការវិនិយោគដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចប្រមាណជិត ១,២លានហិកតា។

ក្រាហ្វិកទី២.ការចូលរួមរបស់វិស័យ និងអនុវិស័យកសិកម្មក្នុងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិឆ្នាំ២០១២

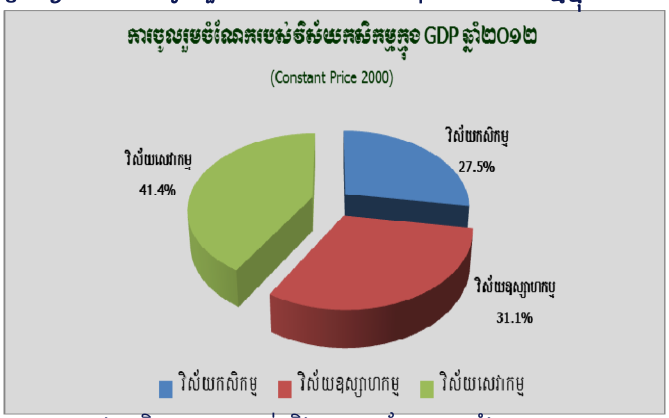

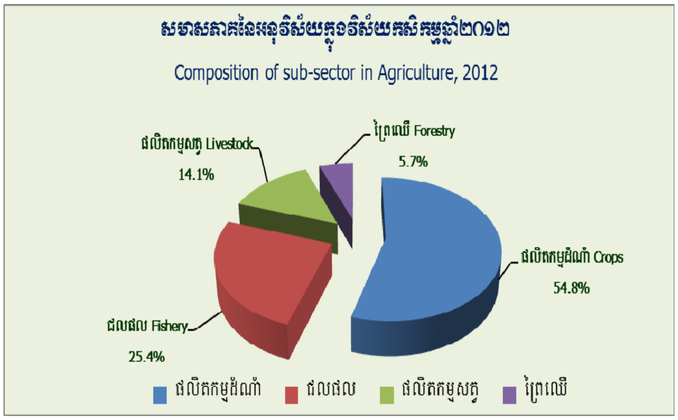

ប្រភពៈក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

ក.ផលិតកម្មដំណាំស្រូវ

ស្រូវជាដំណាំស្បៀងមួយសំខាន់ជាងគេសម្រាប់មនុស្សប្រមាណពាក់កណ្តាលនៃប្រជាជនលើសាកលលោក ហើយនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ស្រូវជាដំណាំស្បៀងមួយសំខាន់ សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ដែលជាប្រភពថាមពលប្រមាណពី៦៨% ទៅ ៧០% នៃបរិមាណកាឡូរីចាំបាច់ប្រចាំថ្ងៃ។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៥មកកម្ពុជាធានាបាននូវសន្តិសុខស្បៀងអាហារ ដោយមានសល់អង្ករប្រមាណជាង ២៣០ពាន់តោន ហើយបរិមាណអង្ករសល់នេះ បានកើនឡើងយ៉ាងរហ័សដល់ជាង ២លានតោនអង្ករនៅឆ្នាំ២០០៨ និងកើនដល់ជាង ៣លានតោនក្នុងឆ្នាំ២០១២។ ក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំស្រូវបានកើនឡើងយ៉ាងរហ័សពី២,៦លានហិកតា និងមានបរិមាណផលស្រូវប្រមាណ ៧,១៧លានតោននៅឆ្នាំ២០០៨ ហើយកើនដល់ជាង ៣លានហិកតា និងមានបរិមាណស្រូវប្រមាណ ៩,២៩លានតោននៅឆ្នាំ២០១២ និងមានសល់ស្បៀងអាហារក្រៅពីហូបចុកគិតជាស្រូវប្រមាណ ៤,៧៣លានតោន និងគិតជាអង្ករសល់ប្រមាណជាង ៣លានតោនសម្រាប់នាំចេញ។ ផលិតកម្មស្រូវបានកើនឡើងក្នុង១ឆ្នាំៗ ប្រមាណជាង ៦០ម៉ឺនតោនក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំពីឆ្នាំ២០០៨ទៅឆ្នាំ២០១២។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣នេះ ទោះបីប្រឈមនឹងភាពមិនប្រក្រតីនៃបាតុភូតធម្មជាតិ ដូចជាមានកង្វះទឹកនៅដើមរដូវ និងមាន ជំនន់នៅតាមតំបន់មួយចំនួនក៏ដោយ ក៏ស្ថានភាពបង្កបង្កើនផលនៅរដូវវស្សាឆ្នាំ២០១៣ គិតមកដល់ថ្ងៃទី០៧ ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ ២០១៣ ជារួមអនុវត្តបានលើសផែនការ ដោយការដាំដុះដំណាំស្រូវបានសរុបចំនួនប្រមាណ ២.៥៦២លានហិកតា ស្មើនឹង ១០៦,៨% នៃផែនការ ២.៣៩៩.៦៣៧ហិកតា។

ពិធីសំណេះសំណាលជាមួយប្រជាកសិករ របស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត អ៊ុក រ៉ាប៊ុន ក្នុងឱកាសចុះពិនិត្យស្ថានភាពប៉ះពាល់ដោយទឹកជំនន់នៅខេត្តកណ្តាល

ក្រាហ្វិកទី៣.ស្ថានភាពផលិតកម្មស្រូវឆ្នាំ២០០៣-២០១២

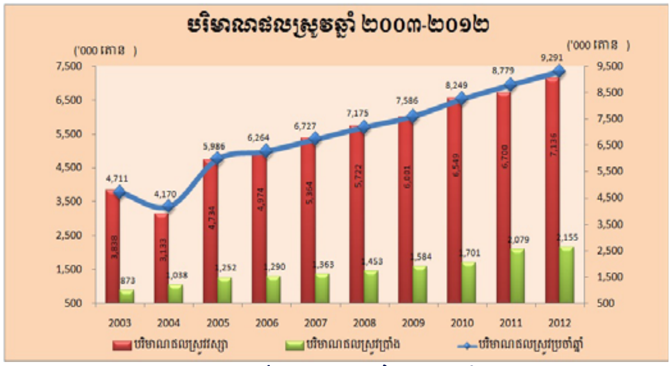

ប្រភពៈក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

បរិមាណនាំអង្ករចេញក្នុងរយៈពេលពីឆ្នាំ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ២០១៣ មានការកើនឡើងយ៉ាងរហ័សទៅកាន់ប្រទេសចំនួន៥៧ នៅលើសាកលលោក ដោយបរិមាណអង្ករនាំចេញមានចំនួន៥៣ពាន់តោន នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ មានការកើនឡើងដល់ជាង ២០៥ពាន់តោនក្នុងឆ្នាំ២០១២ និងឆ្នាំ២០១៣ គិតត្រឹមខែតុលា មានរហូតដល់ជាង ២៩៤ពាន់តោន ហើយអាចនឹងឡើងដល់ ៣៥០ ទៅ ៤០០ ពាន់តោននៅដំណាច់ឆ្នាំ២០១៣នេះ។

ក្រាហ្វិកទី៤.បរិមាណនាំអង្ករចេញរបស់កម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៨-២០១៣

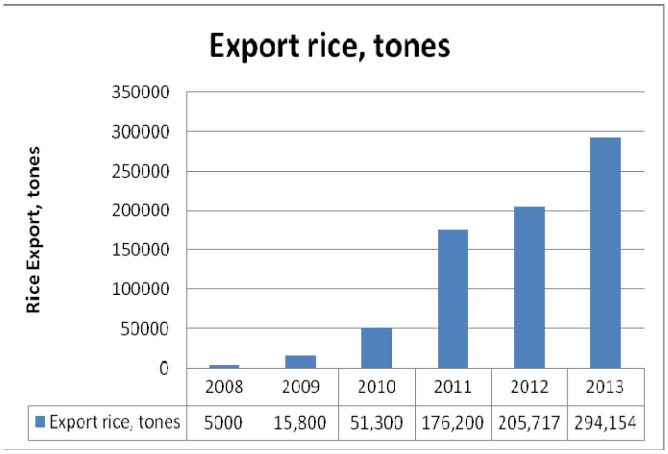

ប្រភព:ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣ កំណត់សម្គាល់: ការនាំចេញអង្ករឆ្នាំ២០១៣គិតត្រឹមខែតុលា ឆ្នាំ២០១៣

ខ.ផលិតកម្មដំណាំរួមផ្សំ ដំណាំឧស្សាហកម្ម

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១២ កន្លងមកនេះ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំរួមផ្សំ និងដំណាំកសិ-ឧស្សាហកម្មមានផ្ទៃក្រឡាសរុប ៩១២ពាន់ហិកតា ទទួលបានបរិមាណផលសរុបជាង ១០,៨៥លានតោន ក្នុងនោះផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំដំឡូងមីច្រើនជាងគេមានចំនួនជាង ៣៩២ពាន់ហិកតា និងទទួលបានបរិមាណផលសរុបចំនួនជាង ៨លានតោន និងដំណាំហូបផ្លែមានប្រមាណ២០០ពាន់ហិកតា។

ក្រាហ្វិកទី៥.ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំបួនមុខ(ពោត ដំឡូងមី សណ្តែកបាយ និងសណ្តែកសៀង) ឆ្នាំ ២០០៤-២០១២

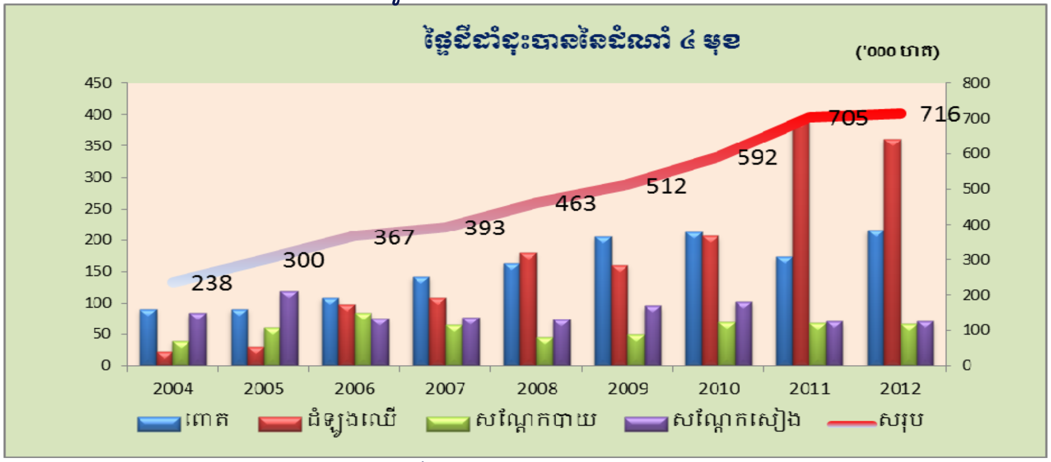

ប្រភព:ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

គ.ផលិតកម្មដំណាំកៅស៊ូ

ការដាំដុះដំណាំកៅស៊ូមានសន្ទុះកើនឡើងជាលំដាប់ អាស្រ័យដោយមានការចូលរួមពីផ្នែកឯកជន និងផ្នែកកៅស៊ូគ្រួសារ គួបផ្សំទៅនឹងតម្លៃកៅស៊ូធម្មជាតិនៅទីផ្សារខ្ពស់ សក្តានុពលដីសម្រាប់ដាំដុះដំណាំកៅស៊ូ ជាពិសេសគោលនយោបាយសេរីភាវូបនីយកម្មលើការលក់ផលិតផលកៅស៊ូគ្រួសារក្នុងស្រុក។ល។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១២ កន្លងទៅនេះដំណាំកៅស៊ូបានដាំដុះនៅក្នុងខេត្តចំនួន១៩ លើផ្ទៃដីសរុបចំនួនជាង ២៨០ពាន់ហិកតាក្នុងនោះផ្ទៃដីធ្វើអាជីវកម្មចំនួនជាង ៥៥,៣ពាន់ហិកតា ដែលទទួលបានផលិតផលជ័រកៅស៊ូធម្មជាតិសរុបចំនួន ជាង៦៤,៩ពាន់តោន និងនាំចេញផលិតផលកៅស៊ូស្ងួតប្រមាណជាង ៦៩,៩ពាន់តោន។ តាមសន្ទុះកើនឡើងនេះ រហូតដល់ឆ្នាំ២០២០ ផ្ទៃដីដាំដុះកៅស៊ូនឹងកើនឡើងដល់ ៤០០ពាន់ហិកតា និងបរិមាណជ័រកៅស៊ូធម្មជាតិប្រមាណជាង ៣០០ពាន់តោនសម្រាប់នាំចេញ។

៣.ផលិតកម្មសត្វ

វិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ក៏មានតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការចូលរួមចំណែកធានាសន្តិសុខស្បៀង និងអាហារូបត្ថម្ភ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ការចិញ្ចឹមសត្វបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក្នុងតម្រូវការចំណីអាហារ និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជាដែលរស់នៅជនបទជាពិសេសកសិករតូចតាច។ ជាទូទៅផលិតកម្មមានកំណើន ២%ក្នុង១ឆ្នាំ ដែលវិស័យនេះត្រូវការខិតខំបន្ថែមទៀត សម្រាប់សម្រេចបានគោលដៅក្នុងការធានាការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មក្នុង

រយៈពេលមធ្យមនិងវែង។ ជារួមកម្ពុជានៅមានសក្តានុពលច្រើនក្នុងការពង្រីកវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ដោយសារកម្ពុជាមានប្រភពចំណីសត្វច្រើន វាលស្មៅ និងអាកាសធាតុអំណោយផល។ ផ្អែកលើកត្តាទាំងនេះយើងបាននិងកំពុងជំរុញការវិនិយោគក្នុងវិស័យចិញ្ចឹមសត្វពិសេស ការធ្វើអន្តរាគមន៍តាមរយៈការផ្តល់ជូនគ្រួសារកសិករខ្នាតតូចនូវកញ្ចប់សេវាកម្មនានា រួមមានបច្ចេកវិទ្យា ពូជសត្វ ចំណីសត្វ សេវាថែទាំសុខភាពសត្វ និងជីវសុវត្ថិភាព ឥណទាន និងដំណោះស្រាយទីផ្សារ។ល។

ក្រាហ្វិកទី៦. ផលិតកម្មដំណាំកៅស៊ូ និងការនាំចេញ ឆ្នាំ ២០០៧-២០១២

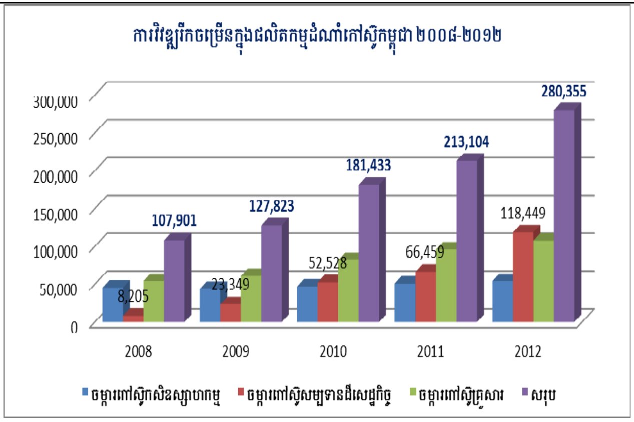

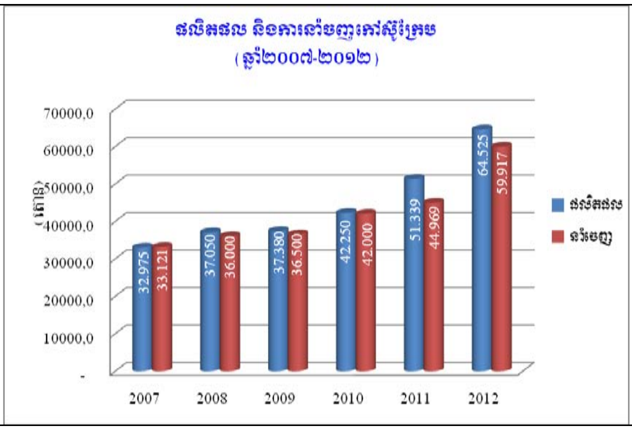

ប្រភព:ក្រសួងកសិកម្មខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣

ក្នុងឆ្នាំ២០១២ កន្លងទៅនេះ ការចិញ្ចឹម គោក្របីចំនួនជាង ៤លានក្បាល ជ្រូកមាន ២,២លានក្បាល និងបក្សីសរុបបានជាង ២៣លានក្បាល និងមានការចិញ្ចឹមជាកសិដ្ឋានលក្ខណៈឧស្សាហកម្មបានចំនួនជាង ៤,៩លានក្បាល។ ដោយឡែកមកដល់ពេល នេះមានភ្នាក់សុខភាពសត្វភូមិស្ម័គ្រចិត្តប្រមាណ ១៤ពាន់នាក់ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាល ហើយត្រូវបានផ្តល់សេវាចាំបាច់បន្ទាន់លើផលិតកម្មសត្វនិងសុខភាពសត្វទៅដល់កសិករនៅតាមមូលដ្ឋានភូមិ ឃុំ និងមានឡជីវឧស្ម័នចំនួន ២០ពាន់ឡ។

ក្រាហ្វិកទី៧៖ ផលិតកម្មសត្វនៅកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៨-២០១២

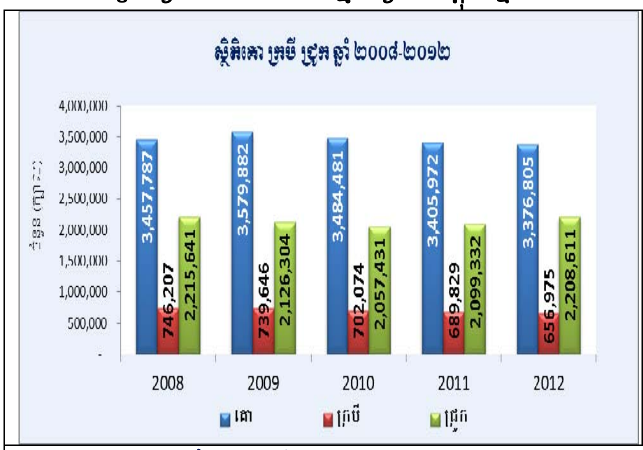

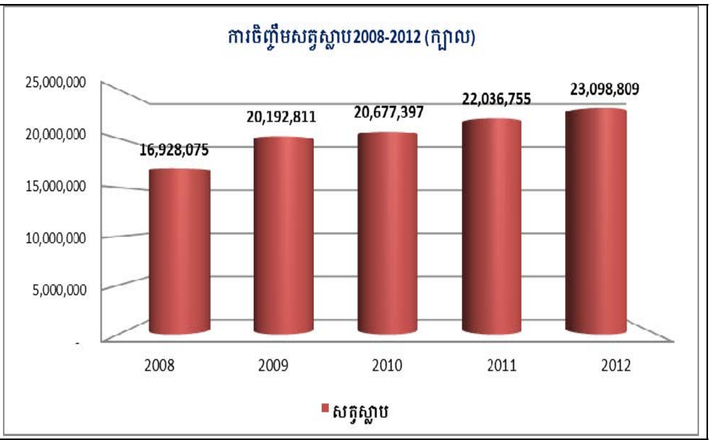

ប្រភព:ក្រសួងកសិកម្មខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

៤.វិស័យជលផល

ត្រីនិងស្រូវអង្ករ ជាផ្នែកមួយនៃរបបអាហារប្រចាំថ្ងៃដ៏សំខាន់របស់ប្រជាជនកម្ពុជា។ ត្រីជាប្រភពស្បៀងអាហារ និងផ្តល់ប្រូតេអ៊ីនសាច់យ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា។ ជលផលបានរួមចំណែកមួយយ៉ាងសំខាន់ ដើម្បីលើកស្ទួយជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ និងបង្កើនសន្តិសុខស្បៀង និងអាហារូបត្ថម្ភ។ នៅឆ្នាំ២០១២ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានធ្វើការកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅវិស័យជលផលដំណាក់កាលទី២ដោយសម្រេចលុបបឡូត៍នេសាទទាំងអស់ទុកសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋធ្វើនេសាទជាលក្ខណៈគ្រួសារ និងធ្វើជាកន្លែង អភិរក្សជលផល។ ផលនេសាទប្រចាំឆ្នាំសរុបមានចំនួន ៦៨២ ពាន់តោន កើនលើសឆ្នាំមុនចំនួន ៧៤ពាន់តោន ក្នុងនោះមាននេសាទសិប្បកម្ម នេសាទគ្រួសារក្នុងដែននេសាទ នេសាទគ្រួសារតាមវាលស្រែ នេសាទសមុទ្រ និងវារីវប្បកម្ម។ ជាមួយនេះក៏មានការបង្កើតកន្លែងភ្ញាស់ត្រីបានចំនួន ២៩៦កន្លែង និងផលិតកូនត្រីពូជបានចំនួន ១៤០លានកូន។

សហគមន៍នេសាទ ៥១៦សហគមន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលក្នុងនោះមានសហគមន៍នេសាទចំនួន ៣២៨ បានចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការ និងកំពុងចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការគ្រប់គ្រង និងអភិរក្សធនធានជលផល។

ក្រាហ្វិកទី៨៖ ការវិវឌ្ឍវិស័យជលផលឆ្នាំ ២០០៨-២០១២

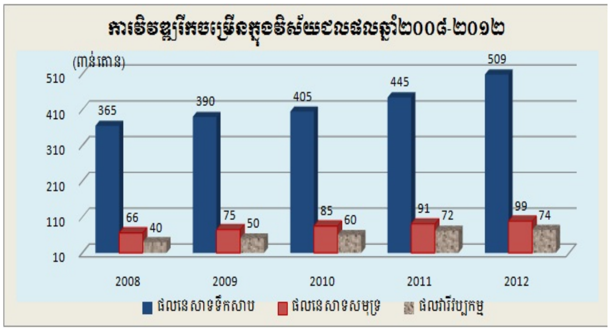

ប្រភព៖ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

៥.វិស័យព្រៃឈើ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដោយមានក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ជាសេនាធិការបាននិងកំពុងបន្តអនុវត្តការកែទម្រង់វិស័យព្រៃឈើជាតិ ដោយបន្តជំរុញការគ្រប់គ្រង អភិរក្ស និងអភិវឌ្ឍព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ នៅឆ្នាំ២០១២នេះ បានរៀបចំឋានានុក្រមទិន្នន័យរូបភាព បានបោះបង្គោលព្រំប្រទល់ព្រៃឈើបានចំនួន ៤.៩៦៨បង្គោល ដែលមានជាង ៧៥២គីឡូម៉ែត្រ។ ក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ (២០០៨-២០១២) ការដាំឈើសម្រេចបានជាង ៨០,៦ពាន់ហិកតា ក្នុងនោះដាំដោយរដ្ឋបាលព្រៃឈើចំនួន ៣.៨៣៨ហិកតា ជាលក្ខណៈគ្រួសារចំនួន ៦.១២០ហិកតា ក្នុងពិធីរុក្ខទិវាចំនួន ៣៣៦,៧៣ហិកតា និងក្រុមហ៊ុនឯកជនដាំបានជាង ៧០ពាន់ហិកតា។ មកដល់ឆ្នាំ២០១២ សហគមន៍ព្រៃឈើមានចំនួនសរុប ៤៥៣កន្លែង ស្មើនឹង ៣៩៩.៨៧៩ហិកតា ក្នុងនោះក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទបានចេញប្រកាសទទួលស្គាល់សហគមន៍ព្រៃឈើចំនួន ៣៤២កន្លែងស្មើនឹង ៣០៨.៦០៣ហិកតា និងបានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសហគមន៍ចំនួន ២៤៦កន្លែងស្មើនឹង ២០៦.៤៤១ហិកតា។

តារាង និងក្រាហ្វិកទី៩៖ ការដាំឈើ និងសហគមន៍ព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០៨-២០១២

ល.រ	ឆ្នាំដាំដុះ(ហត)	រដ្ឋបាលព្រៃឈើ (ហត)	កងទ័ព (ហត)	គ្រួសារ (ហត)	រុក្ខទិវា (ហត)	ក្រុមហ៊ុនឯកជន (ហត)	សរុប (ហត)
1	2008	900	200	1,654	50.65	7,436	**10,240.65**
2	2009	1,000	0	385	69.00	17,924	**19,378**
3	2010	920	100	973.50	66.00	27,748	**29,807.50**
4	2011	530	0	314.50	67.50	3,590	**4,502**
5	2012	488	0	2,793	83.58	13,400	**16,765**
សរុប		**3,838**	**300**	**6,120**	**336.73**	**70,098**	**80,692.73**

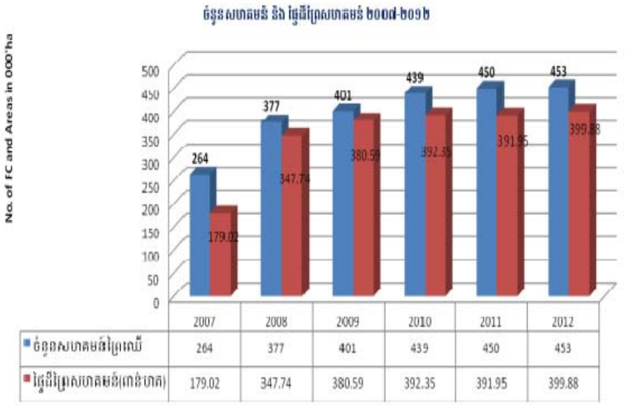

ប្រភព: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សរុបសេចក្តីមក ក្រៅពីអ្វីៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ការកសាងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តក៏ដូចជាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទ្វេ-ពហុភាគីក៏បានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងសកម្ម។ ទាំងអស់នេះគឺជាសមិទ្ធផលដ៏ល្អប្រសើរ ដែលសម្រេចបានជាបន្តបន្ទាប់ ជាពិសេសការអនុវត្តមានលក្ខណៈប្រទាក់ក្រឡាគ្នាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់នូវគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្រោមការដឹកនាំដ៏ឈ្លាសវៃ និងម៉ឺងម៉ាត់បំផុតរបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ព្រមទាំងខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំ មន្ត្រីរាជការក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ និងប្រជាកសិករ ដោយមានការគាំទ្រនិងចូលរួមពីក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា វិស័យឯកជន និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រនិងចូលរួមវិភាគទានយ៉ាងពេញទំហឹងក្នុងការលើកកម្ពស់ និងអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មដែលជាវិស័យអាទិភាពមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។